Instytut Pamięci Narodowej

https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/konkursy-i-nagrody/nagroda-kustosz-pamieci/2022/164687,Bohdan-Jerzy-Urbankowski.html
19.04.2024, 11:59

Bohdan Jerzy Urbankowski

Bohdan Jerzy Urbankowski. Fot. Bartosz Duleba

Jeden z najwybitniejszych i najwszechstronniejszych pisarzy polskich: poeta, dramaturg, prozaik, historyk i filozof; twórca ruchu Nowego Romantyzmu.

Urodził się w Warszawie, oboje rodzice byli zaprzysiężonymi żołnierzami AK i brali udział w Powstaniu Warszawskim. Po powstaniu wraz z rodzicami dostał się do niemieckiej niewoli i przez Pruszków trafił z matką na Śląsk. Ojciec został zamordowany w obozie koncentracyjnym w Leitmeritz.

Bohdan Urbankowski ukończył studia polonistyczne i filozoficzne na Uniwersytecie Warszawskim. Był twórcą i teoretykiem Nowego Romantyzmu – ruchu literackiego i jednocześnie politycznego, który głosząc hasło ocalania narodu przez kulturę, nawiązywał do literatury romantycznej, okupacyjnej i emigracyjnej. Rozwinięciem „noworomantycznego" manifestu Bohdana Urbankowskiego było kilkanaście dramatów historycznych, książki filozoficzne, a także monografie najwybitniejszych Polaków: Mickiewicza, Piłsudskiego, Jana Pawła II i Herberta. Niektóre utwory Urbankowskiego (np. poemat „Przedwiośnie" o Marcu '68) były latami poszukiwane przez bezpiekę, a wydany początkowo w podziemiu wybór tekstów Piłsudskiego ukazał się w 1989 roku legalnie pt. *Józef Piłsudski. Myśli, mowy, rozkazy* i osiągnął rekordowy nakład 170 tysięcy egzemplarzy.

Urbankowski od studiów do końca PRL był inwigilowany przez SB i z przyczyn politycznych wielokrotnie usuwany z pracy – z uczelni, z telewizji, radia i kilku redakcji. W latach 80.,

działając w Teatrze Płockim, zorganizował tam pierwszą i jedyną scenę teatralną „Solidarności” w Polsce – Scenę ’81. Sztuki Urbankowskiego były blokowane bądź zdejmowane ze sceny – np. *Białe ogrody* w krakowskim Starym Teatrze, sztuka o gen. „Grocie” w Wałbrzychu czy poświęcony Piłsudskiemu *Czarny pierścień* w Płocku; podobnie prześladowane były książki.

W stanie wojennym współorganizował i współredagował wydawnictwa podziemne, pisywał m.in. w „Słowie Podziemnym”, w łódzkim „Przedświcie”, w berlińskim „Poglądzie”, warszawskim „Tu Teraz”, a przede wszystkim w wydawnictwach KPN i „Solidarności”.

W 1992 roku w rządzie premiera Olszewskiego był krótko doradcą ds. kultury, oświaty i wychowania przy MON. Stypendysta Instytutu Piłsudskiego w Nowym Jorku i Fundacji Dembińskiego w Paryżu, dwukrotny delegat na zjazdy Ligi Antykomunistycznej w Paryżu i Nowym Jorku (1989, 1990); w roku 2000 kandydat środowisk niepodległościowych na stanowisko prezesa IPN. W 2016 roku odznaczony Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski, w 2022 – Medalem Komisji Edukacji Narodowej.